Raadsvergadering d.d. 24 mei 2011 agendapunt 9

Aan:

De Gemeenteraad

Vries, 10 mei 2011

Onderwerp:	Bestuursakkoord 2011-2015 Rijk- VNG
Portefeuillehouder:	n.v.t.
Behandelend ambtenaar: Doorkiesnummer: E-mail adres:	Dhr. J.L. de Jong/ Dhr. B. Wubs 0592 - 266 606/647 j.l.de.jong@tynaarlo.nl/l.r.wubs@tynaarlo.nl
Gevraagd besluit:	Desgewenst de discussie voeren over het bestuursakkoord tussen Rijk en VNG
Bijlagen: - Raadsbesluit (bijgevoegd) - Financiële gevolgen bestuursakkoord (bijgevoegd) - Vergelijking regeerakkoord en bestuursakkoord (bijgevoegd) - Ledenbrief VNG d.d. 21 april 2010 (bijgevoegd) - Leeswijzer bestuursakkoord (ter inzage) - Bestuursakkoord 2011-2015 (ter inzage) - Besluit b & w d.d. 17 mei m.b.t. standpunt bestuursakkoord (wordt nagezonden)	

Inleiding

Tussen VNG, het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Unie van Waterschappen en het Rijk is een onderhandelingsresultaat voor de komende jaren 2011- 2015 vastgesteld. Dit onderhandelaarsakkoord wordt u voorgelegd.
Op woensdag 8 juni wordt dit onderhandelingsresultaat in de vorm van een bestuursakkoord aan de leden van de VNG (de Nederlandse gemeenten) voorgelegd ter besluitvorming.

Hierbij leggen wij u het bestuursakkoord tussen de VNG en het Rijk voor om daarover de gewenste discussie te voeren. De resultaten van de bespreking zullen door de vertegenwoordiger namens de gemeente, als stem worden ingebracht tijdens de Algemene ledenvergadering.

Voor wat betreft het standpunt van het college wordt u verwezen naar het besluit van 17 mei 2011 die u separaat ontvangt. Ook voor uw discussie kunt u deze richting meenemen.
Voor nadere informatie (ondermeer de meest gestelde vragen etc. verwijzen u kortheidshalve naar de website van de VNG. www.vng.nl

Hieronder wordt een samenvattend beeld gegeven van het onderhandelingsakkoord en de weg daar naar toe, de positieve resultaten en van de zorgpunten en de procedure van de ledenraadpleging en besluitvorming (bron: ledenbrief VNG d.d. 21 april 2011)

Onderhandelingen en resultaten samengevat
De onderhandelingen om tot dit resultaat te komen, waren intensief en niet altijd gemakkelijk. Het uiteindelijke onderhandelaarsakkoord (verder: ‘akkoord’) bevat een groot aantal positieve onderdelen, maar ook een onderdeel waarop de VNG meer had willen bereiken.
Op verschillende onderwerpen zijn heldere resultaten geboekt. Met name rond de decentralisaties

van de Jeugdzorg en de AWBZ biedt het akkoord duidelijkheid. Gemeenten kunnen daardoor aan de slag. Ook zijn er concrete afspraken gemaakt over bijvoorbeeld de terugdringing van regeldruk en toezicht en over de verdere ontwikkeling van de e- overheid.
Met het akkoord wordt een beweging doorgezet waarin gemeenten nog beter tot hun recht komen als eerste overheid. Het takenpakket van de gemeente wordt versterkt, met name op het terrein van werk, zorg en jeugd. Bij werk wordt nu daadwerkelijk gekozen voor een meer integrale benadering gericht op activering en participatie. Gemeenten worden in staat gesteld hun lokale zorgtaken nog doelmatiger uit te voeren. De overdracht van de jeugdzorg aan gemeenten stelt hen in staat de verantwoordelijkheid voor samenhangende ondersteuning en hulp aan kinderen en hun gezinnen vorm te geven en waar te maken.

Op één onderdeel leven echter nog zeer grote zorgen. Dat betreft de nieuwe taken op het terrein van de arbeidsmarkt en de relatie met de herstructurering van de Wsw tot een voorziening voor beschut werken. Er zijn weliswaar belangrijke afspraken gemaakt, maar er blijft een grote zorg dat de afspraken in de praktijk onvoldoende blijken te zijn. Naast een bedrag van 400 miljoen euro wordt nog deze kabinetsperiode de herstructurering op basis van een evaluatie beoordeeld en wordt beoordeeld of en zo ja hoeveel extra financiële middelen noodzakelijk zijn.
De ondervinding van het bestuur van de VNG is dat dit resultaat het uiterst haalbare is op dit moment. Het bovenstaande overwegende, heeft het bestuur besloten het akkoord te tekenen en ter raadpleging en goedkeuring aan u voor te leggen.

Proces van onderhandelingen en inzet VNG
Met een bestuursakkoord kunnen zekerheid en goede randvoorwaarden voor gemeenten worden bedongen voor een kabinetsperiode. Dit kan door een integrale benadering en een bredere betrokkenheid dan alleen de vakdepartementen.
De Algemene Ledenvergadering van de VNG heeft op 9 juni 2010 de VNG- inzet voor de onderhandelingen vastgesteld in de resolutie ‘Het perspectief van Gemeenten’. Gemeenten pleiten in deze resolutie voor decentralisatie van Jeugdzorg, decentralisatie van delen van de AWBZ en regelingen voor de onderkant van de arbeidsmarkt, inclusief voldoende handelingsruimte voor gemeenten en voldoende financiële middelen.
In het regeerakkoord zijn deze decentralisaties opgenomen, echter wel met taakstellingen die de gemeenten nadrukkelijk raken. De onderhandelingen over dit onderhandelaarsakkoord waren daardoor intensief en moeilijk, zeker in vergelijking met vier jaar geleden. Voor de VNG was het belangrijk om afspraken te maken die gemeenten voldoende in staat stellen om de taken waar zij voor staan uit te voeren, oftewel voldoende beleidsvrijheid en financiële middelen en een beperking van informatieverplichtingen en toezicht.
De onderhandelingen gingen niet over de beleidskeuzes van het kabinet; dat is een zaak tussen het Rijk en de Staten-Generaal. Wij nemen hiermee niet de verantwoordelijkheid voor het regeerakkoord over. Het uitgangspunt van de VNG was niet de taakstellingen die het Rijk zich heeft voorgenomen in het regeerakkoord of de polisvoorwaarden voor de cliënten, maar de vraag of gemeenten voldoende in staat worden gesteld de taken waar zij voor staan, uit te kunnen voeren.
De VNG heeft geprobeerd de leden zo veel mogelijk bij het proces te betrekken. In januari zijn vier ledenbijeenkomsten georganiseerd in Eindhoven, Enschede, Groningen en Leiden. Daarnaast zijn twee gezamenlijke vergaderingen van de adviescommissies van de VNG gehouden.

Positieve resultaten op veel terreinen...
Op de terreinen Jeugdzorg en AWBZ zijn goede resultaten behaald bij het verruimen van de beleidsvrijheid van gemeenten, de vaststelling van de omvang van de budgetten en het beperken van het toezicht. Daarnaast zijn er goede randvoorwaarden gecreëerd voor het monitoren van de voortgang van de decentralisaties. De overheveling van de correcte budgetten wordt onafhankelijk getoetst. Ook zijn cumulatiebedingen opgenomen voor specifieke groepen die mogelijk geraakt worden door meerdere maatregelen en is het financiële herverdeelrisico van de decentralisaties voor gemeenten beperkt.
Ook op het moeilijke gebied van werk zijn vermeldenswaardige, goede resultaten geboekt. Zo wordt de Wet Werken naar Vermogen een jaar later ingevoerd, dus per 1 januari 2013. Bovendien vindt verdergaande ontschotting plaats, is de vorming en financiering van een Wsw herstructureringsfonds
voorzien en is er tegemoetgekomen in de uitvoeringskosten.
Verder zijn onder meer concrete afspraken gemaakt over de terugdringing van regeldruk en de verdere ontwikkeling van de e-overheid. De taakstelling rond de RUD 's is van de baan, en de vulling van het afvalfonds wordt zo nodig wettelijk gegarandeerd.

...maar er is ook nog een zorgpunt
Op het onderwerp Werken naar Vermogen heeft de VNG- delegatie minder kunnen bereiken dan gewenst. De VNG blijft bezorgd over het effect van omvang en tempo van de ingrepen op het gebied van de Wsw voor de SW- bedrijven en daarmee ook voor de gemeenten. Er zijn weliswaar belangrijke financiële afspraken gemaakt (zo komt 400 miljoen euro beschikbaar ten behoeve van een herstructureringsfonds), maar de vrees blijft dat deze in de praktijk onvoldoende zijn. De problematiek strekt verder dan alleen de Wsw; andere elementen zoals de teruglopende re-integratiegelden
hangen hiermee samen. De zorg betreft dus het brede werkdomein.
Het voorliggende akkoord opent wel de mogelijkheid voor een nog verdergaande bijdrage van het kabinet aan de herstructureringsopgave van de SW -bedrijven, op basis van een evaluatie na twee jaar waarbij wordt beoordeeld of, en zo ja hoeveel extra financiële middelen noodzakelijk zijn.
Tot meer was het kabinet op dit moment niet bereid. Wij hebben er bij het kabinet op aangedrongen blijvend betrokkenheid te tonen en de helpende hand te bieden wanneer de nu gemaakte afspraken onvoldoende blijken.

Financiën blijven zoals eerder geraamd
De sombere financieel-economische omstandigheden vormden een beperking voor de financiële mogelijkheden. Dat geldt met name voor de nieuwe taken op het terrein van de arbeidsmarkt, maar ook voor het gemeentefonds in het algemeen. De normeringsystematiek van het gemeentefonds wordt conform onze wens in ere hersteld; de algemene uitkering uit het gemeentefonds blijft zoals het Rijk eerder al had ingeboekt. Vanaf 2012 gaan we weer 'samen de trap op, samen de trap af', met 2011 als startpunt. Het instapniveau is lager dan het zou zijn uitgekomen zonder aanvullend bestuursakkoord van 2009, maar valt binnen de bandbreedte die in dit aanvullend bestuursakkoord is afgesproken. De gevolgen van de onttrekking van de FES- gelden en het effect van de bezuinigingen blijven zoals geraamd
Wij concluderen dat de ontwikkeling van het gemeentefonds helaas op het niveau blijft dat het Rijk reeds had ingecalculeerd en aan de gemeenten gecommuniceerd. De VNG zal zich in de regelmatige overleggen over de financiële verhoudingen blijven inzetten voor betere financiële voorwaarden.

Procedure en verdere besluitvorming
In deze brief zijn uit een veelheid van onderdelen de belangrijkste elementen uit het onderhandelaarsakkoord toegelicht. In de bijlage vindt u de integrale tekst van het akkoord.
Het voorliggende akkoord is een akkoord tussen Rijk, VNG, IPO en UvW. Alles overziende heeft het VNG- bestuur na een intensieve en integrale afweging geconcludeerd dat dit resultaat onder de gegeven omstandigheden het maximaal haalbare is. Wij leggen het daarom aan de leden voor.
Indien u in meerderheid instemt met het akkoord, is er sprake van een bestuursakkoord.
Het voorliggende akkoord is een totaalpakket. De (financiële) toezeggingen gelden alleen als u instemt met het akkoord. Indien het akkoord *niet* wordt gesloten, zal de VNG op de afzonderlijke deelterreinen moeten onderhandelen. Het is onduidelijk welke onderdelen van het voorliggende akkoord dan gehandhaafd blijven of verloren gaan. De uitkomst van de analyse van het VNG- bestuur is dat niet-tekenen per saldo niet in het belang van de gemeenten is.

Gevraagd besluit

Desgewenst de discussie voeren over het bestuursakkoord tussen Rijk en VNG.

Namens het presidium,

F.A. van Zuilen, voorzitter

J.L. de Jong, griffier